

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองการศึกษา เทศบาลตำบลป้านนาคร้าว
อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประชาชน เด็กและเยาวชน ให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ (กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๒ หน้า ๒) บัญญัติไว้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้า มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ความสำคัญ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นในสถานศึกษา การเรียนรู้ตามอัธยาศัยของผู้ที่สนใจ เป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกสมัยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และในแผนการศึกษาแห่งชาติมีนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงานที่มุ่งเน้นวัตถุประสงค์ให้พัฒนาคน อย่างรอบด้าน สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้ การพัฒนา สภาพแวดล้อมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาสังคม คุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้

กองการศึกษา เทศบาลตำบลป่าตันนาครีว ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น เขตพื้นที่เทศบาลตำบลป่าตันนาครีว เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการค้นหาผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นับวันจะเลือนหายจากท้องถิ่นไป จึงต้องมีการ จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเก็บไว้ให้ผู้สนใจที่จะศึกษาเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

กองการศึกษา
เทศบาลตำบลป่าตันนาครีว

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	๗
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒
ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	
๑. ด้านเกษตรกรรม	๓
๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	๗
๓. ด้านศิลปกรรม	๑๘
๔. ด้านภาษาและวรรณกรรม	๒๑
๕. ด้านโภชนาการ	๒๕

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง

องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความจัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์ และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้น และพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้ว ถ่ายทอดสืบต่อกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัยภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปแบบที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต และในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

กองการศึกษา เทศบาลตำบลป่าต้นนาคร้ว ได้เล็งเห็นถึง ความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ โดยใช้สติปัญญา และการสั่งสมประสบการณ์ เพื่อแก้ไขปัญหา การจัดการ และการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และการประกอบอาชีพ จึงได้สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๓. ด้านศิลปกรรม

๔. ด้านภาษาและวรรณกรรม

๕. ด้านโภชนาการ

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่	ประเภทของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เรื่อง/กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
๑	ด้านเกษตรกรรม				
		๑.๑ การเพาะปลูกการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง	๑.๑.๑. นายชำนาญ จุงตระกูลรัตน์	๗๐ หมู่ ๔ บ้านนาคตแพะ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๘๗-๙๗๙๙๑๔๗
๒	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม				
		๒.๑ จักสานกระเป๋	๒.๑.๑. นางสาวท สายสิทธิ์	๑/๓ หมู่ ๔ บ้านหัวฝาย ต.นาคร้ว อ.แม่ทะ	๐๕๔-๒๘๙๒๘๖
		๒.๒ จักสานไม้กวาดดอกหญ้า	๒.๒.๑ นายทอง เครือฝั้น	๒๒ บ้านนาแก้ว หมู่ ๑ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	
			๒.๒.๒. นายเมฆินทร์ สายอินด๊ะ	๖๒ บ้านนาแก้ว หมู่ ๑ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	
		๒.๓ จักสานไม้กวาดทางมะพร้าว	๒.๓.๑. นายสว่าง วลัยพรอนันต์	บ้านปง หมู่ ๒ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๘๓-๓๒๐๗๖๙๐
		๒.๔ จักสานซุ่มไก่	๒.๔.๑. นายประพันธ์ วงศ์สวาท	บ้านป่าตัน หมู่ ๖ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๙๙-๒๘๒๒๒๑๒
		๒.๕ จักสานกล่อ่งข้าว	๒.๕.๑. นายนวล สายเครื่องมือ	๒๓ บ้านป่าตัน หมู่ ๕ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	
		๒.๖ ทำดินสอ	๒.๖.๑. นางวินิตต์ เมืองใจ	๖๓/๕ บ้านนาคต หมู่ ๓ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๘๒-๖๑๙๖๐๕๖
		๒.๗ ทำกระบวย	๒.๗.๑. นายหลั่น สมณะ	๓๑ บ้านนาคต หมู่ ๙ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	
	๒.๘ เครื่องปั้นดินเผา	๒.๘.๑. นายชัยวรรณ อภิวงค์	๗๓/๑ หมู่ ๕ บ้านป่าตัน ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๘๖-๙๑๔๘๐๑๙	
๓	ด้านศิลปกรรม				
		๓.๑ ดนตรีพื้นเมือง	๓.๑.๑. นางนภา เจริญธรรมา	๗/๑ หมู่ ๒ บ้านปง ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๕๔-๒๘๙๑๔๓
๔	ด้านภาษาและวรรณกรรม				
		๔.๑ อักษรล้านนา	๔.๑.๑. นายชัยวรรณ อภิวงค์	๗๓/๑ หมู่ ๕ บ้านป่าตัน ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๘๖-๙๑๔๘๐๑๙
			๔.๑.๒. นายอเนกพงษ์ เปียงพรหม	๒๕๒ หมู่ ๖ บ้านป่าตัน ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	๐๘๗-๖๖๐๗๖๘๓
๕	ด้านโภชนาการ				
		๕.๑ ถั่วอบสมุนไพรกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านนาแก้ว	๕.๑.๑. นางสาวโสมยงค์ สุขมอย	บ้านนาแก้ว หมู่ ๑ ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ	

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ด้านเกษตรกรรม

ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิค ด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ สวนเกษตร ไร่นาสวนผสม เป็นต้น

හරහරහරහරහරහර

๑. ด้านเกษตรกรรม

๑.๑ การเพาะปลูกการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑.๑ นายชำนาญ จุงตระกุลรัตน์

ภาพถ่ายประกอบ :

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มหัตถกรรม กลุ่มโรงสี เป็นต้น

เทศบาลตำบลป่าต้นนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

හරහරහරහරහර

๒.๑ จักสานกระเป๋

๒.๑.๑ นางสาวท สายสิทธิ์

๒.๒ จักสานไม้กวาดดอกหญ้า

๒.๒.๑ นายทอง เครือฝั้น

๒.๒.๒ นายเมฆินทร์ สายอินตะ

๒.๓ จักสานไม้กวาดทางมะพร้าว

๒.๓.๑ นายสว่าง วลัยพรอนันต์

๒.๔ จักสานชუმไก่

๒.๔.๑ นายประพันธ์ วงศ์สวาท

๒.๕ การสานกล่องข้าว

๒.๕.๑ นายนวล สายเครื่องมือ

๒.๖ ทำดินสอ

๒.๖.๑ นางวินิทต์ เมืองใจ

๒.๗ ทำกระบวย

๒.๗.๑ นายหลั่น สมณะ

๒.๘ เครื่องปั้นดินเผา

๒.๘.๑ นายชัยวรรณ อภิวงศ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. ด้านศิลปกรรม

หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม หัตถศิลป์ คีตศิลป์ ศิลปะมวยไทย เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔. ด้านภาษาและวรรณกรรม

หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทยและการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท เช่น การจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การรวบรวมหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น

ขอขมาภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลปาดังนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

හරහරහරහරහරහර

๔. ด้านภาษาและวรรณกรรม

๔.๑ อักษรล้านนา

๔.๑.๑ นายชัยวรรณ อภิวงศ์

๔.๑.๒ นายอเนกพงษ์ เปียงพรหม

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลปาดันนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

๔.๑.๑

๔.๑.๑

๔. ด้านภาษาและวรรณกรรม

๔.๑ อักษรล้านนา

ชื่อ - สกุล : นายชัยวรรณ อภิวงศ์

วัน เดือน ปีเกิด : ๖ กรกฎาคม ๒๕๑๓

อายุ : ๕๑ ปี

การศึกษา : ปริญญาตรี วทบ.เทคโนโลยีเซรามิก คบ. สังคมสงเคราะห์

ที่อยู่ : ๗๓/๑ หมู่ที่ ๕ บ้านปาดัน ตำบลปาดัน อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๖-๙๑๔๘๐๑๙

ปัจจุบันประกอบอาชีพ : พนักงานบริษัท

สถานที่ปฏิบัติงาน : ๒๓๒ บ้านปาม่วง อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

สถานภาพทางครอบครัว : ☐ สมรส ☒ โสด

รางวัล/ผลงานที่ได้รับการยกย่อง : ความรู้ความสามารถในการเขียนอักษรล้านนา

การเผยแพร่ถ่ายทอดภูมิปัญญา : ให้ความรู้และสอนเขียนอักษรล้านนาแก่ผู้สนใจ

ภาพถ่ายประกอบ :

เทศบาลตำบลป่าต้นนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

හරහරහරහරහරහර

๔.๑ อักษรล้านนา

ภาพถ่ายประกอบ :

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. ด้านโภชนาการ

หมายถึง ความสามารถของแต่ละท้องถิ่นในการนำเอาวัตถุดิบที่มีสรรพคุณทางยามาประกอบอาหาร เช่น ภาคเหนือมีแกงฮังเล ใส่อั่ว น้ำพริกอ่อง ขนมหินน้ำเงี้ยว ภาคกลางมีข้าวคลุกกะปิ ขนมหินน้ำพริก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส้มตำปลาร้า เนื้อแดดเดียว ลาบ ซุบหน่อไม้ และภาคใต้มีแกงเหลือง แกงไตปลา เป็นต้น

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลป่าต้นนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

හරහරහරහරහර

๕. ด้านโภชนาการ

๕.๑ อบถ้วสมุณไพร

๕.๑.๑ นางสาวโสมยงค์ สุขมอย

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.๑.๑

เทศบาลตำบลป่าต้นนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

ผดผดผดผดผดผดผดผด

๕. ด้านโภชนาการ

๕.๑ ถั่วอบสมุนไพรกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนากร้าว

ชื่อ – สกุล : นางสาวโฉมยงค์ สุขมอย

วัน เดือน ปีเกิด : ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๑

อายุ : ๖๓ ปี

การศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ ๔

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๓๕/๑ หมู่ที่ ๑ บ้านนากร้าว ตำบลป่าต้น อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

เบอร์โทรศัพท์ :

ปัจจุบันประกอบอาชีพ : ทำนา

สถานที่ปฏิบัติงาน : วิสาหกิจชุมชนแปรรูปถั่วลิสง

สถานภาพทางครอบครัว : ☐ สมรส ☒ โสด

รางวัล/ผลงานที่ได้รับการยกย่อง :

การเผยแพร่ถ่ายทอดภูมิปัญญา :

ภาพถ่ายประกอบ :

